

Josef LOUDA

Slovo bývá mocnější obrázkou

Fotograf a publicista JOSEF LOUDA pracoval 22 let ve „stříbrných dolech národního hospodářství“, jak se dříve říkalo n.p. Sběrné suroviny. Jednou se mu odsud dokonce podařilo zachránit přes 150 černobílých fotografií autorů zvučných českých i zahraničních jmen. Když tak poslouchám příběh jeho života, řekla bych, že je tak trochu „Hrabalův člověk...“

Jak se člověk stane nezávislým fotografem a publicistou?

V roce 2000 se tehdejší generální ředitel Novy rozhodl znovu vybudovat novou Novu. Byl vlastníkem licence a tak se „osamostatnil“ od Američanů a přešel s mnohými lidmi na Barrandov. Ty, které potřeboval si vzal, ostatní zůstali „v náručí“ amerických zaměstnavatelů. Byl jsem jedním z těch, kteří se rázem ocitli bez práce. Naštěstí to, co jsem dělal i v rámci své práce v PR Novy, mě bavilo – fotit a psát. Tak proč se tím nezkusit živit?

Je nezávislý fotograf Josef Louda na něčem závislý?

Souvisí to s předešlou otázkou. Jako fotograf a publicista jsem náhle poznal do té doby nepoznané – absolutní svobodu. No, absolutní – svobodu bez pravidelného příjmu. Našetřené peníze jsem vložil do vybudování vlastního ateliéru a ona nezávislost se projevila v závislost, jestli někdo bude moje služby potřebovat. Z toho vyplývá, že absolutní profesní nezávislost v těchto branžích a snad ani v jiné neexistuje. Vždy tady musí být někdo, kdo vás bude za výsledky vaší práce platit.

Od kolika let se věnujete fotografii?

Fotografuji od mala. Našel jsem na smetišti starý fotoaparát, to mi bylo takových deset let. Nevěděl jsem ani, že se do toho fotoaparátu zakládá film. Chodil jsem s tím kovovým foťáčkem po městě, díval se do hledáčku a cvakal. To se doneslo mému otci, a když mě pak sám viděl, nejspíš se mu mě zželelo, a tak mi za padesát korun koupil bakelitového pionýra – můj první opravdový fotoaparát. Byl na svitkové filmy. Ty jsem si pak dával vyvolávat, což tehdy byla poměrně drahá záležitost...

Jak vypadal váš první snímek?

Můj první snímek byla fotka mého foxteriéra, který mě za to na oplátku rafnul do ruky. Byl zřejmě přesvědčený, že to musí být něco, co mu může ublížit, když jsem TO na něho namířil. Mělo mě to odradit – neodradilo. Fotil jsem hlava nehlava. Bratrance, dědu a zase psy a lidi – to se mi líbilo víc než krajinky.

U každého umělce se nejspíš v tvorbě objeví bod zlomu. Nejinak tomu bylo i u vás...

Ano, objevil jsem do té doby pro mě nevídané! Na pouti pod řetězovým kolotočem jiný svět – holky s rozevlátými sukněmi... To vzrušení po vyvolání filmu a na fotkách „zastavený čas“ přímo pod sukněmi spolužaček... Kdo ví, možná že právě tenhle zážitek předurčil moje pozdější zaujetí pro „ženskou tematiku“... Fotím ji dodnes, dokonce už i bez sukní... Mimo jiné, to dá rozum.

A fotíte raději muže, nebo ženy?

Byl bych menšinový, kdybych napsal, že muže. Ženy jsou pro mě přitažlivější, i když se mi pár mužů před objektiv také dostalo: nejčastějším mužským objektem byl Jan Saudek, se kterým jsem dělal i celou řadu rozhovorů. Stejně blízkým, i když ne tak častým, bylo jeho dvojče Kája. Na toho vzpomínám s velkou nostalgií. Vždyť jsem udělal námět na televizní dokument Bratři Saudkové, kde Kája je ještě při plném vědomí. Jeden z prvních, o které jsem stál a pak také fotil, byl Bohumil Hrabal. To bylo ještě v době, kdy jsem pracoval v pražských sběrných surovinách. Když nás teh-

dy poprvé seznámila jeho žena Pipsi, byl „Bogan“ mladší, než jsem dnes já. Na moji prosbu, jestli se ode mě nechá fotografovat, mi odpověděl: „Pepičku, když já už se raději holím za rohem.“ Mocninou mých vyvolených byly ale vždy ženy, obvykle v pózách jejich ženskosti a přitažlivosti.

Kdybyste mohl vrátit čas, změnil byste něco na své tvorbě?

Je to můj velký prohřešek, že jsem neudělal seriál právě z onoho prostředí balíčků starého papíru, tu autenticitu jejich tváří a prostředí, zkrátka to, o čem tak nenapodobitelně psal Hrabal. Měl jsem to všechno dnes a denně před očima, přesto to nefotil. Paradoxně z pocitu studu, že by si ti lidé mohli myslet, že je nefotím hezké... To mě nikdy nepřestane mrzet. Vrátit tak ten čas, vyměnil bych je za všechny ženské akty, co jsem v té době tak náruživě fotil.

Věnujete se spoustě činností, která vám po focení přirostla k srdci nejvíce?

Psaní. Už na průmyslovce jsme se všichni zbláznili do Hrabala. A to tak, že když někdo dostal pětku, povinně při odchodu od tabule musel po vzoru strýce Pepina říct nahlas: „A jsem zase vítěz!“ Později, když jsem pracoval ve sběrných surovinách, jsem párkrát tohoto podle mě největšího spisovatele navštívil v Kersku.

Jak dovedete lépe vyjádřit své pocity – fotografií nebo psaním? Co má pro vás větší výpovědní hodnotu?

Každé má svoje. Něco, co je více popisné, je lépe vyjádřit slovem. Někdy popisek u fotek může být nadbytečným, protože jediná fotka může být nad sebeepičtější příběh. Všechno je dobré, co dokáže vyvolat emoce. Já raději takové, co nabudí úsměv. Takže hodnotou je mi dobrý pocit někdy z viděného, jindy z přečteného. Popravdě slovo bývá mocnější obrázkem. Nevzpomínám si, že bych se nad fotografií dojal k slzám smutku a nebo smíchu, zatímco u Hrabalových textů spolehlivě.

Je pro vás důležitější pocit, který máte z fotografie vy a nebo návštěvník vaší výstavy, popřípadě čtenář?

Tím, že nejsem ničím výjimečný, bez domyšlivosti si namyšlím, že tím, co je směšné mně, je směšné i jiným. Ale možná se touhle svojí domněnkou zesměšním.

Inicioval jste vznik charitativních koncertů pro mentálně postižené na TV NOVA. Co bylo impulsem pro tyto koncerty?

Od začátku svého působení na Nově jsem usiloval o založení nadace, která by pomáhala potřebným. Ostatně tak to bylo dáno i statutem samotnými Američany. To, že se později skutečně ustanovená nadace orientovala převážně na mentálně postižené, o tom rozhodl Vladimír Železný. Mým nápadem bylo vtáhnout do této aktivity co nejvíce populárních osobností z oblasti pop music. Mentálně postižení vlastně zůstávají dětmi celoživotně a nejšťastnější jsou, když jim někdo

dává radost zpěvem a tancem, a tyhle koncerty byly doslova koncentrovanou radostí.

Má podle vás charita smysl?

Jestliže se mě ptáte, zda charita má smysl, ptám se já, co v tomto smyslu má větší smysl?! Jenomže se stává, že si čím dále tím více dělají charitou jméno lidé, u kterých si nejsem zcela jist upřímností a nezištnou snahou pomáhat potřebným.

Vaším krédem je neubližovat – pomáhat. Pomáhat a chránit je sloganem naší policie – kdo se inspiroval kým:-)?

To, co transparentně vozí na svých autech policie ČR, není totožné s tím, co jsem si napsal jako svoje krédo. A pokud to přece jen asociuje, tak to „moje“ jsem uvedl v curriculum vitae ve své knížce Neobyčejná setkání dávno před tím, než se to objevilo na policejních autech.

Ostatně i ten název mé knihy se později zřejmě stal inspirací pro název jednoho televizního seriálu. Jak říká Jan Saudek – Všichni zpíváme jednu písničku.

Jak sám říkáte, všichni se „inspirují vším a všemi“...

Neříkám to z nějaké zhrzenosti, či samožerství, ale ze zklamání, že se u nás spíše uplatňují epigoni a nebo „tvůrci“ bez invence. Podobně tomu bylo s mým logem – prolnutými srdci, které na moji prosbu zčítelnil můj kamarád Vláda Valenta tím, že ta srdce nakreslil v barevném spektru, a mám je na svých vizitkách dobře přes deset let. Jaké bylo moje překvapení, když najednou vidím toto svoje logo na billboardech jakéhosi esoterického festivalu.

Jak s takovou situací jako člověk, který z něčeho „musí platit nájem“, můžete naložit?

Když jsem se šel ohradit provozovateli, řekl mi, že oni si svoje logo zadali a „autorovi“ za něho zaplatili 40 000 korun a řádně zaregistrovali, zatímco já jej zaregistrované neměl. Může to vypadat jako malichernost, ale u nás je v těchto věcech stále velká anarchie. Největší v autorských právech právě u fotografií. Prodáte –li svoji fotografii agentuře, už nikdy nemáte přehled, komu a kolikrát ty vaše snímky následně prodá dál, kolikrát kdo ji pak použije, něku-li zneužije, protože si ji klidně může koupit třeba nějaký pornoportál. Dokud u nás nebude dodržována zákonná legislativa, která takovéto počínání agentur, včetně jednotlivých vydavatelství, kteří ve svých tiskovinách neuvádí ani jména autorů fotografií, bude nekompromisně postihovat, není naděje ani na víru v poctivost v této branži.

Myslíte si, že se tato situace do budoucna zlepší?

Snad jednou u nás přijde doba, kdy jsme jako v minulosti obdivně ještě v černobílém americkém filmu Sedm statečných slyšeli šerifa vyslovit onu legendární, později parodovanou větu: „Já se vrátím a se mnou přijde zákon!“

Je těžké definovat umění?

Jan Saudek mi v jednom rozhovoru na otázku, co považuje za umění, odpověděl: „Umění je to, co neumí nikdo, a to neumí nikdo“. Já jsem si pro sebe stanovil jednoduché kritérium – umění je to, co ve mně vyvolává emoce, nejlépe kladné. Co mě nechává lhostejným, je mi lhostejné.

Je lehké ohodnotit, která fotografie je dobrá?

Rozpačitý bývám, když se nedokážu ztožňovat s výroky různých soutěžních porot, které nějakou fotografii vyhlásí za nejlepší. Pro mě je přece nejlepší taková fotografie, která se líbí mně, a také ta, která nejdéle ze všech dokáže udržet zájem a přitom nevyvolává ošklivost. Dříve to byly tři minuty, dnes, kdy doba je uspěchaná, se spokojím s třiceti vteřinami divákovy pozornosti.

Poprosila jsem vás o pár fotografií k našemu rozhovoru a vy jste mi poslal celou sérii nafocených srdcí. Jak tyto fotografie vznikly?

Srdeční seriál vnikal postupně na zdech ulic. Pak jsem přišel k Lennonově zdi na Kampě a tam byly doslova srdcové žně. Srdce je a vždy bude symbolem lásky, a tak i mým motivem. Ostatně jak vidíte, hned několik prolnutých je i v mém logu. Proto se mi stal blízký i váš časopis.

Josef LOUDA se narodil v Klatovech v roce 1947. Vystudoval Střední průmyslovou školu stavební – obor vodohospodářský v Plzni. Po politických prověrkách v roce 1971 nastoupil do Sběrných surovin Praha, kde pracoval 22 let. V roce 1981 ukončil dálkové studium FFUK v Praze, obor psychologie, sociologie a pedagogika. Od roku 1991 působil jako výrobně technický náměstek ředitele a od roku 1993 v PR TV NOVA. Inicivoval vznik Nadace Novy a v jejím rámci založil tradici největších charitativních koncertů pro mentálně postižené. Od roku 2000 je nezávislým fotografem a publicistou; třikrát byl vyhodnocen jako nejlepší v soutěži Praha fotografická. Je podepsán pod desítkou titulních stran, byly mu otištěny stovky fotografií, článků, reportáží, rozhovorů. Uspořádal několik samostatných výstav.

Text: Marcela Milinková

Foto: soukromý archiv Josefa Loudy
Více na www.fotomotiv.cz.

